

Nr 204.

Av herr **Petrén, Alfred**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 18 kap. 15 § strafflagen.*

Ifrågavarande proposition — i vilken föreslås en fördubbling av maximum för böter, ådömda för fylleri — är föranledd av en utav 1920 års riksdag beslutad skrivelse, däri utredning om revision av gällande lagbestämmelser emot fylleri och dryckenskap begärdes. Redan tvenne år tidigare hade riksdagen begärt utredning angående lagens om behandling av alkoholister utsträckning att omfatta jämväl den, som är hemfallen till dryckenskap och upprepade gånger dömts till ansvar för fylleri. Sedan riksdagen år 1922 bifallit en då av Kungl. Maj:t framlagd proposition härom, utfärdades den 9 juni 1922 lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 30 juni 1913 om behandling av alkoholister, varigenom förordnande om intagning å allmän anstalt för vård av alkoholister ock må meddelas, där någon, som är hemfallen åt dryckenskap, blivit under de två senast förflutna åren upprepade gånger dömd till ansvar för fylleri.

I sitt yttrande över förstnämnda riksdagsskrivelse anförde socialstyrelsen, att det borde tagas under övertvägande, huruvida straff för fylleri borde ådömas eller, om det redan vore ådömt, borde verkställas i avseende å sådana personer, rörande vilka vid samma tid meddelats förordnande om intagning å allmän alkoholistanstalt. Då frågan om alkoholistlagens utsträckning att gälla jämväl s. k. fyllerister var före i riksdagen, yrkades i första kammaren avslag härå med bl. a. den motiveringen, att tvångsinternering å alkoholistanstalt ej borde tillämpas *jämte* bötesstraff. För min del gav jag uti nämnda diskussion uttryck åt den uppfattningen, att det icke kunde vara någon olägenhet, om internering å alkoholistanstalt ägde rum omedelbart *efter* ett kortvarigt fängelsestraff, såsom avtjänande av böter, då med vistelsen å alkoholistanstalt ju avsåges att söka återuppfostra den till dryckenskap hemfallne till ett nyktert och ordentligt levnadssätt, men detta icke kunde nås med förvandlingsstraffet.

Nu har emellertid erfarenheten givit vid handen, att när en till dryckenskap hemfallen person blivit internerad å alkoholistanstalt, han ofta har blivit ådömd böter, vilka icke blivit vare sig betalda eller avtjänade. I fråga om icke mindre än 28 av de under år 1924 å statens alkoholistanstalt å Venngarn intagna ingick sålunda från vederbörande polismyndighet meddelande, att de omedelbart efter utskrivningen därifrån hade att undergå dem ådömt förvandlingsstraff. Några av dessa äro ännu kvar å Venngarn och ett par kunde erlägga böterna, men 18 av dem blevo från Venngarn genom landsfiskalens försorg

Bihang till riksdagens protokoll 1925. 3 saml. 55 häft. (Nr 204.)

översända till fängelse för böternas avtjänande. Enligt vad jag inhämtat, växade strafftiden för dem, som avtjänade sina böter å kronohäktet å Långholmen, mellan 5 och 12 dagar.

Det torde ligga i öppen dag, att — i varje fall när fråga är om en person, som på grund av ändrad uppfattning i alkoholfrågan föresatt sig att icke vidare förtära några rusdrycker — det icke kan vara lämpligt att interneringen efterföljes av fängelsestraff, detta må vara aldrig så kort. Till belysande av detta förhållande må nämnas, att bland dem, vilka under år 1924 från Venn-garn blevo överflyttade till fängelse, funnos även sådana, som å anstalten beslutat sig för att ingå i nykterhetsförening. I dylikt fall är ju det efterföljande straffet meningslöst, ja kan t. o. m. tänkas bliva till skada genom att väcka bitterhet och såmedelst äventyra resultatet av den moraliska påverkan under anstaltsvistelsen. Till stor olägenhet kommer naturligen också det efterföljande förvandlingsstraffet, då den från alkoholistanstalten utskrivne har erhållit en anställning, som genast skall tillträdas. I ett dylikt fall trädde Stockholms nykterhetsnämnd emellan genom att göra framställning till vederbörande myndighet om anstånd med böterna (150 kronor), sedan personen i fråga förbundit sig att varje vecka till nämnden inbetala ett mindre belopp, tills böterna gäldats.

Här må även erinras om att *lagrådet* i sitt yttrande över Kungl. Maj:ts ursprungliga förslag till lag om behandling av alkoholister bl. a. anförde följande: "Ottillfredsställande måste det dock vara att t. ex. en å anstalt internerad därifrån uttages för undergående av förvandlingsstraff för honom ådömda böter för fylleri eller sådant förvandlingsstraff skall av honom avtjänas, efter det han utskrivits från anstalten".

Departementschefen har haft under övervägande, huruvida icke här avhandlade olägenhet lämpligen skulle kunna undvikas, genom införande av bestämmelse om rätt för domstolen att vid handläggning av s. k. fyllerimål förordna om internering. Frånsett de av departementschefen själv anförda skälen talar emellertid mot en sådan lösning av frågan den omständigheten, att det skulle helt och hållet strida mot andan i lagen om behandling av alkoholister, om en icke-farlig alkoholist, å vilken denna lag är tillämplig, skulle tvångsinterneras å alkoholistanstalt, innan det prövats, huruvida hans återförande till ett nyktert och ordentligt levnadssätt kan åstadkommas därigenom, att han ställes under nykterhetsnämndens övervakning. Den princip, som ligger till grund för nämnda lag, är nämligen den, att — så snart fråga icke är om en under rus farlig alkoholist — böra de i lagen föreskrivna *förebyggande åtgärderna* i första hand försökas och tvångsinternering tillgripas, först sedan dessa åtgärder visat sig resultatlösa. Därför bör den ordningen vara rådande, att nykterhetsnämnden, till vilken systembolaget bör översända alla från domstolarna erhållna uppgifter angående personer, som blivit dömda för fylleri, så långt möjligt är verkställer närmare utredning rörande den, som under de

sista två åren upprepade gånger dömts härför, och för det fall han befinnes vara hemfallen till dryckenskap, ställer honom under övervakning, söker anskaffa honom arbete, därest han är utan sådant, samt ger honom de föreskrifter, vilka han har att följa för att undgå internering å alkoholistanstalt. Sådan bör därför (med bortseende från de farliga alkoholisterna) äga rum endast då nykterhetsnämnden gör framställning därom. Skulle frågan om internering avgöras redan i samband med fyllerimålets avgörande, skulle det lätteligen kunna få till följd, att denna åtgärd komme till användning, där en i den personliga friheten mindre djupt ingripande och för samhället mindre kostsam åtgärd vore tillfyllest. Det bör därför enligt mitt förmenande fortfarande tillkomma *nykterhetsnämnden* att i första hand pröva, huruvida den för fylleri upprepade gånger dömda bör intagas å alkoholistanstalt. Vid sådant förhållande kan det ju emellertid icke finnas skäl att göra ändring uti den nuvarande ordningen, enligt vilken framställning om tvångsinternering ingives till och avgöres av Konungens befallningshavande.

Det synes mig emellertid finnas ett sätt att undvika den redan av lagrådet påpekade olägenheten av att verkställandet av ett straff följer på interneringen, nämligen genom att följa den av socialstyrelsen anvisade vägen och införa den bestämmelsen, att, därest en person jämlikt 1 § i lagen om behandling av alkoholister blivit intagen å allmän anstalt för vård av alkoholister, skola dittills icke erlagda eller icke avtjänade fylleriböter vara förfallna. Från allmänpreventiv synpunkt torde man icke behöva hysa några betänkligheter mot införandet av en dylik bestämmelse, då förordnande om intagning å alkoholistanstalt för en tid, som enligt lagen kan utsträckas till 1 år och vid recidiv i vissa fall till 2 år, säkerligen av den det gäller kännes som en vida strängare åtgärd än avtjänandet av några dagars eller ett par veckors förvandlingsstraff.

Det kan möjligen vara tveksamt, huruvida en bestämmelse som den här ifrågasatta bör ha sin plats i själva strafflagen eller i lagen om behandling av alkoholister. Detta bedömes emellertid bäst av vederbörande lagutskott, som även ombedes att utarbeta formuleringen av bestämmelsen ifråga.

På grund av vad här anförts får jag sålunda hemställa,

att riksdagen, vid bifall till förevarande proposition, måtte för sin del antaga en lagbestämmelse av innehåll, att, därest en person jämlikt 1 § i lagen om behandling av alkoholister blivit intagen å allmän anstalt för vård av alkoholister, böter för fylleri, som dittills icke vare sig erlagts eller avtjänats, varda förfallna.

Stockholm den 10 mars 1925.

Alfred Petré.
